

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Riigikohus: peretoetuste jagamine vanemate vahel peab olema võimalik kohtusse pöördumata

Riigikohus: peretoetuste jagamine vanemate vahel peab olema võimalik kohtusse pöördumata

19. oktoober 2020

Riigikohtu üldkogu tunnistas täna põhiseadusevastaseks ja kehtetuks perehüvitiste seaduse sätte, mis ei võimaldanud sotsiaalkindlustusametil maksta lahku läinud vanematele nende ühise lapse eest toetusi kordamööda ilma seni toetusi saanud vanema nõusolekuta.

Kohtusse pöördus isa, kes soovis oma tütre eest saada lapsetoetust ja lasterikka pere toetust. Tüdruku ema ja isa on lahus ning laps elas vaheldumisi kahe nädala kaupa mõlema vanema juures, kuid toetusi maksti ainult emale. Peale ühise tütre kasvas kummagi vanema peres veel kaks alaealist last. Seetõttu sai tüdruku ema 2018. aastal peretoetusi kolme lapse eest kokku 510 eurot kuus, sealhulgas 300 eurot lasterikka pere toetust. Samal ajal maksti isale kahe lapse pealt ainult 110 eurot kuus.

Sotsiaalkindlustusamet (SKA) jättis 2018. aasta juulis tüdruku isa taotluse rahuldamata, sest lapse ema vaidles toetuste kordamööda maksmisele vastu. Ema väitel panustas tema tütre kasvatamisse rohkem aega ja raha kui isa. Perehüvitiste seadus ei võimaldanud aga ametil ilma seni toetusi saanud vanema nõusolekuta raha jaotust muuta.

Isa kaebas SKA otsuse peale Tallinna halduskohtusse ja hiljem ringkonnakohtusse, sest pidas vanemate ebavõrdset kohtlemist lubanud seadust põhiseadusevastaseks. Kohtud isaga ei nõustunud, vaid soovitasid tal pöörduda maakohtusse, et asendada toetuse määramiseks vajalik ema nõusolek kohtulahendiga.

Rikuti õigust võrdsele kohtlemisele

Riigikohtu üldkogu tühistas täna varasemad otsused ja tunnistas perehüvitiste seaduse sätte (§ 6 lg 1) põhiseadusevastaseks. Kohtu hinnangul rikuti tüdruku isa õigust võrdsele kohtlemisele, sest talle maksti väiksemat lapsetoetust ja ta ei saanud osa lasterikka pere toetusest. Samuti eirati põhimõtet, et lasterikas pere on riigi erilise kaitse all. Ühtlasi polnud tagatud õigus tõhusale ja õiglasele menetlusele, sest peretoetused peavad lasteni jõudma kiiresti.

See oleks Riigikohtu hinnangul ülearu koormav ja aeganõudev, kui lapsevanemal tuleks nõuda maakohtu kaudu teiselt vanemalt toetuse saamiseks nõusolekut. Haldusmenetluses, milleks on ka peretoetuse taotlemine, peab asjaolud välja selgitama asutus ise, mitte kohus. SKA on võimeline tuvastama, kas laps kasvab mõlemas peres ligikaudu võrdse aja ja maksma neile toetusi kordamööda. Toetuste määramine sõltub lihtsalt laste arvust, mitte pere vajadusest riigi abi järele ega sellest, kui palju üks või teine vanem lapse kasvatamisse raha on panustanud.

SKA peab nüüd isa taotluse uuesti läbi vaatama. Kui amet annab tüdruku vanematele tagantjärele õiguse peretoetusi kordamööda kasutada, siis emale juba välja makstud toetusi osaliselt tagasi nõuda ega

tasaarveldada ei tohi. Riigikohus rõhutas, et seadust ei või praeguses olukorras tõlgendada inimese kahjuks, kui vea on teinud hoopis riik, antud juhul seadusandja.

OTSUS [1]

Arno Pöder
pressiesindaja
Riigikohus
55 637 043

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/riigikohus-peretoetuste-jagamine-vanemate-vahel-peab-olema-voimalik-kohtusse>

Lingid

[1] <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=3-18-1672/38>